

Taikaa talveen – kirjavinkkejä jouluun ja kinkunsulatukseen

Posted on 18.12.2012 by [Johanna Lahikainen](#)

Tove Jansson: *Taikatalvi* (1958)

Taikatalvi on hieman erilainen muumikirja – ja samalla eräänlainen ”talvikirjaklassikko”. Tove Janssonin v. 1957 julkaisemassa teoksessa muumipeikko herää kesken talviunien ja lähtee tutkimaan lumeen peittynyttä Muumilaaksoa. Teoksen omituisten – mutta myös inhimillisten – otusten galleria on vaikuttava. Kirjan tunnelma säilyy lumoavana alusta loppuun, eikä vähiten Toven itsensä tekemän kuvituksen ansiosta.

Kirjaston oman muumitalon (Kaisa-talon) kerroksissa teos saattaa herättää pohdintoja. Keitä kaikkia otuksia kirjastosta löytyykään, jos oikein tarkkaan ryhtyy miettimään? Reippailija-Hemuli, karvainen Radamsa ja kaunishäntäinen orava? Ja oliko muitakin? Ja onko jossain piilossa kaakeliuuni, jonka takana lymyilee kirjastolaisten karvainen esi-isä? (MH)

Diego Marani: *Las adventures des inspector Capillot* (1999)

Pannaan muutama eurooppalainen kieli keskikokoiseen kulhoon, vatkataan niitä sen verran että rakenne hieman särkyy. Lisätään joukkoon lusikallinen latinaa, runsas kourallinen tulisia poliittisia näkökantoja, hyppysellinen kansallista ylpeyttä ja vaivataan hyvin. Voidellaan vuoka huumorilla ja valutetaan taikina vuokaan, paistetaan keskilämmössä.

Syntyy hulvattoman hauska kakku, joka on kirjoitettu EUROPANTO -kielellä. Se on kieli, jota ei missään opeteta, mutta jota jokainen osaa. Kirja on Kaisa-talon kokoelmassa. (MK)

Ulla-Lena Lundberg: *Öar i Afrikas inre* (1981)

Ruotsiksi, kaunista kieltä, runsaasti kiinnostavaa asiaa. Kun pakkanen paukkuu ja istut nojatuolissa villasukat jalassa, kun kinkku on syöty ja kynttilät sytytetty, tämä on SE kirja. Matkaillaan pitkin Afrikkaa tutustumassa kohteisiin, joissa et ole vielä käynyt. Viimeistään kun Lundbergin upeat romaanit on luettu, tartu tähän. Kaisa-talossa, kolmessa eri (!) kokoelmassa. (MK)

Susan Vreeland: *Sininen neito* (2001)

Tarina Vermeerin maalauksesta ja sen kohtaloista. Alkaa taulun nykyisestä omistajasta ja päättyy maalariin ja hänen perheeseensä. Riipaisevia vaiheita sekä maalauksella että sen

omistajilla. Sijainti: HC K3 Kaunokirjallisuus 12 D 2. Meillä ei ole englanniksi, mutta kaupunginkirjastosta löytyy sekä englanniksi että ruotsiksi. (MK)

Jonathan Franzen: *Epämukavuusalue* (2012 Siltala)

”Yhtä hillitöntä riemujuhlaa” sanoi kirjailija Jonathan Franzenin isä, kun näki poikansa lukemassa tai leikkimässä.

Romaaneistaan *Muutoksia* (2002) ja *Vapaus* (2011) tunnetun yhdysvaltalaisen kirjailijan omaeläkerrallinen esseekokoelma kertoo rehellisesti murrosiästä ja kasvusta aikuisuuteen St. Louisin lähiössä sekä myös opiskeluajasta. Kirjallinen kulttuuri nousee esiin, Tenavista Kafkan ja Rilken kautta Thomas Mannin Taikavuoreen ja kuten romaanissa *Vapaus*, kirjailijaa askarruttavat myös ympäristöongelmat ja linnut. (DA)

Jennifer Egan: *Aika suuri hämäys* (2012)

Occupy Wall Street-aktiivinakin tunnettu kirjailija on sisällyttänyt romaaniinsa teinitytön päiväkirjaa powerpoint-muodossa n. 70 sivua. Pulitzer-palkinnon saaneessa kirjassa liikutaan paitsi San Franciscon punk-piireissä ja New Yorkin levy-yhtiömaailmassa myös Napolissa ja Afrikassa. Hauska ja lajityyppelijä rikkova romaani! (DA)

Julian Barnes: *Kuin jokin päättyisi* (2012)

Brittikirjailija *Julian Barnesin* hiljattain suomennettu *Kuin jokin päättyisi* (2012) on kertomus Tony Websteristä ja Adrian Finnistä, Tonyn lahjakkaasta ja varhaiskypsästä nuoruudenystävästä.

Kirjan taitekohdassa keski-ikäinen Tony saa yllättäin kirjeen, jossa hänen kerrotaan perivän rahaa. Tämän käänteeseen myötä hän joutuu arvioimaan osin jo unohtamaansa menneisyyttä uudestaan. Vuosikymmenten takaiset tapahtumat näyttävät kuitenkin oudon arvoituksellisina, eikä Tonyn vanhoista ystäväistä ja tutuista ole juuri apua menneisyyden palapelin kokoamisessa.

Mitä tapahtuikaan Adrianille myöhemmin, ja miksi Veronica – kummankin mieshenkilön entinen rakas – jatkaa vaikenemistaan?

Barnesin kirjaa lukee kuin hitaasti virittyvää trilleriä. Kertomuksen jännite kasvaa pienimuotoisin keinoin: Tonyn muistikuvista ja päätelmistä sekä satunnaisista fragmenteista (esim. sivu Adrianin päivä-kirjasta) ja yllättävistä kohtaamisista muotoutuu rakenteeltaan tiivis ja hienostunut tarina.

Menneisyyden kokonaishahmo paljastuu Tonylle ja lukijalle vasta kirjan loppusivuilla.

Teos ei ole sivumäärältään kovin runsas, mutta sen psykologinen tarkkanäköisyys tekee siitä sisällöltään painavan. Käsissämme voi olla jopa tuleva klassikko? (JK)

Mustajoki, Arto: *Kevyt kosketus venäjän kieleen* (Gaudeamus, 2012)

Vuoden Tieto-Finlandia ehdokkaana ollut Arto Mustajoen uusin teos ”Kevyt kosketus venäjän kieleen” tuulettaa asenneilmastoa venäjän kielen olemuksesta ja sen oppimisesta. Suomalaiset pitävät venäjää vaikeana kielenä, mutta Mustajoen teos esittää kielen vaikeuksien ja kieliopin poikkeuksien lisäksi myös Venäjän maantuntemusta anekdoottein ja hauskein esimerkein, jotka kumpuavat Venäjän nykyoloista.

Joten ei haittaa, jos kirjaan joulunpyhinä tarttuu osaamatta venäjää, sillä kirjan yhtenä punaisena lankana on halu ymmärtää venäläisyyttä ja osin suomalaisuutta nykykielen kehityksen kautta. Kirjan pystyy lukemaan tuntematta kyrillikkaa ja teoksen sanoma on kansantajuinen.

Vaikein asia Mustajoen mukaan venäjän kielen oppimisessa on sanojen ääntämisen ”liikkuva pain johon venäjän kielessä ei oikeastaan ole pääsääntöä kuten esimerkiksi on asian laita suomen tai monissa muissa kielissä. Kaikkien tuntema harshoo (’hyvin, hyvä’) ääntyy näin kirjakielen sääntöjen mukaan paino viimeisellä vokaalilla, vaikka se kirjoitetaan translitteroituna horošo.

Mutta kun kuulee sanan lausuttavan ’ookattuna’ horoshoo, kyse onkin jo venäjän kielen pohjoisalueiden murteesta, johon myös keskivyöhykkeeksi mielletty Moskova kuuluu. Venäjän kielen ässäharjoituksia pidetään hankalina kun sanoissa on hämähäkki-ässää (ж), kaalikeitto-ässää (’щ’ – щи) ja Tshaikovski-ässää (’ч’), soinnillista ässää (’з’), tsaari-ässää (’ц’) sekä tavanomaista, terävää kassa-ässää (’с’) että suhuässää (’ш’).

Suhuässä on tuttu meillekin sanoista Schengen, Shell, Tashkent. tai champagne. Vaikeinta kaalikeitto-ässää ei ole edes ranskan kielessä, mutta puolan kielestä se löytyy hankalana neljän latinalaisen kirjaimen yhdistelmänä (szcz), joka löytyy kaupungin nimestä Szczecin.

Kaisa-talon kahvilan kirjailijatapaamisessa Arto Mustajoki totesi Hannu Taanilalle, että kyrilliset kirjaimet opitaan kyllä muutamassa illassa, sillä venäjän kielen aakkoset eivät sinänsä ole mikään kynnskysymys kielen oppimiselle.

Suomalaisista peruskoululaisista vain noin prosentti lukee venäjää ja lukiossakaan venäjän lukijoiden määrä olen tuon suurempi. Pakollakaan mitään kieltä ei Mustajoen mukaan voi oppia. Eurooppalaisen suosituksen mukaan kaikkien tulisi koulussa opetella vähintään kahta vierasta kieltä, joista yhden pitäisi olla naapurimaan kieli tai jokin muu maan omista vähemmistökielistä.

Toisen vieraan kielen tulisi olla jokin maailmankieli. Mustajoki jakaa Suomen väestön suhtautumisessaan Venäjään ja venäjän kieleen neljään pääryhmään eli entusiasteihin, vihaajiin, välinpitämättömiin ja realisteihin. Realistien joukko on kasvava määrä suomalaisia, jotka ajattelevat kuin japanilaiset ja opettelevat innokkaasti Kiinan ja Korean kulttuuria ja kieltä, vaikka eivät pidäkään näistä maista. Melkein kaikki Suomen talouselämän edustajat kuuluvat realisteihin.

Yhtä kaikki kirja on mukaansa tempaava sukellus venäjän kielen saloihin ja oikkuihin kuin myös Venäjän kielipolitiikkaan. Lukukokemusta ei haittaa se, että lukija ei osaa venäjää, sillä kiinnostus venäjän kieltä kohtaan vain kasvaa kirjaa lukiessa. Kirjalla on myös paljon annettavaa venäjän kielen taitajalle lukuisten esimerkkien muodossa.

Kirjasto- ja tietopalvelualan ammattilaisille selviää, että Integrum -tietokanta on voittamaton tiedonlähde venäjän kielen tutkijoille, jota ilman ei enää tulla toimeen. Ja mikä helpotus, että venäjän it-sanasto on silkkaa englantia eli sanoja tyurpiä файл – fajl -file; принтер – printer, браузер – brauzer – browser; веб – veb – web; домен – domen – domain; сайт – sajt – site; фрейм – frejm – frame ja юзер – juzer – user.

Teoksessa on liitteinä hyvät hakemistot niin sanoille kuin sanonnoille sekä venäläisille nimille, joten teos on luonnollisesti myös hakuteos. Sanalla sanoen, ei hullumpi ”must” -teos kirjahyllyyn tai peräti pukinkonttiin. (TS)

Hyvää joulua ja onnellisia lukuhetkiä!

Teksti

Dolf Assmann, Mika Holopainen, Jussi Kajaste, Marja Kosonen, Taina Sahari